

Nr 67

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1964/65 till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.; given Stockholms slott den 6 mars 1964.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Eric Holmqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att för budgetåret 1964/65 anvisas 2 000 000 kr. för att bestrida sådana ersättningar till markägare, som föranleds av beslut enligt naturvårdslagstiftningen. Härjämte förordas att från anslaget skall kunna utgå statsbidrag till kommun eller stiftelse för förvärv av naturvårdsobjekt.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1964.

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *anslag för budgetåret 1964/65 till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.* samt anför därvid följande.

I årets statsverksproposition (bil. 11 s. 270) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1964/65 under driftbudgeten till *Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.* beräkna ett reservationsanslag av 200 000 kr.

Jag torde nu få återkomma till denna anslagsfråga.

Statens naturvårdsnämnds anslagsskrivelse för budgetåret 1964/65 angående anslaget *Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.* För innevarande budgetår har under förevarande anslagsrubrik under nionde huvudtiteln anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kr. Härjämte har under sjätte huvudtiteln anvisats ett förslagsanslag av 50 000 kr. till ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden.

Statens naturvårdsnämnd hemställer, att förevarande anslag för budgetåret 1964/65 uppförs med 5 000 000 kr.

M o t i v. Behovet av medel under budgetåren 1963/64 och 1964/65 till ersättningar till markägare m. m. och till markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. uppskattas av länsstyrelserna till sammanlagt i runt tal 16 milj. kr. Ehuru medelsbehovet för ändamålen inte redan nu kan med säkerhet bestämmas, anser naturvårdsnämnden dock, att länsstyrelsernas uppgifter ger en viss vägledning för bedömningen. Med hänsyn härtill och till de av naturvårdsutredningen gjorda beräkningarna har nämnden funnit, att under förevarande anslag bör för budgetåret 1964/65 upptas 2 000 000 kr. till kostnader för att säkerställa naturområden. Härvid har nämnden beaktat, att kommuner och stiftelser m. fl. i åtskilliga fall torde sakna erforderliga

ekonomiska resurser att utan statligt stöd förvärva sådana områden samt att det därför är angeläget, att bidrag från anslaget kan utgå för angivna ändamål. I vissa fall kan behov föreligga av åtgärder i fråga om naturvårdsobjekt, t. ex. mera omfattande röjningar, vilka inte är att hänföra till den normala vården av objekten. Nämnden förordar, att anslaget skall få anlitas för att anvisa medel till sådana åtgärder. I enlighet med naturvårdsutredningens beräkningar bör vidare 2 000 000 kr. under budgetåret 1964/65 stå till förfogande för kostnader i anledning av täktregleringen. Medelsbehovet för ersättningar till följd av strandlagen och byggnadsförbud till skydd för landskapsbilden har nämnden uppskattat till 1 000 000 kr.

Departementschefen

Tidigare denna dag har Kungl. Maj:t på min föredragning beslutat inhämta lagrådets utlåtande över bland annat förslag till ny naturvårdslag. Avsikten är att så snart förslaget, som är avsett att träda i kraft den 1 juli 1964, hunnit behandlas av lagrådet proposition i ämnet skall föreläggas riksdagen. Detta hinner emellertid inte ske inom den tid då anslagspropositioner skall föreläggas riksdagen. Frågan om förslag till riksdagen om anslag för utgifter i anledning av lagen torde därför få anmälas redan nu.

Enligt förslaget till ny naturvårdslag — i fråga om vars närmare innebörd jag torde få hänvisa till lagrådsremissen — skall ersättning kunna utgå till markägare och annan rättsinnehavare i fall då med stöd av lagen meddelade beslut eller föreskrifter medför mera långtgående inskränkningar i förfoganderätten till mark. De viktigaste anledningarna till dylika ersättningar är föreskrifter i samband med beslut om avsättande av naturreservat eller naturminne, vägrat tillstånd att inom strandskyddsområde eller landskapsskyddsområde uppföra byggnad m. m. samt vägrat tillstånd till täkt av sten, grus, sand eller lera. Uppkommer genom föreskrifter rörande naturreservat eller naturminne synnerligt men vid fastighets utnyttjande kan ägaren fordra att fastigheten löses. Härjämte innehåller lagförslaget stadgande om att kronan i regel skall vidkännas på ömse sidor uppkommande kostnader i expropriationsmål för bestämmande av ersättning.

Lagförslagets ersättningsbestämmelser är utformade på sådant sätt att de inte automatiskt kommer att föranleda utgifter för ersättningar, utan medelsåtgången bestäms av de särskilda beslut, som fattas om avsättande av naturreservat och naturminne, om vägrad dispens från de bestämmelser som gäller för strandskyddsområde eller landskapsskyddsområde, om vägrat täkttillstånd m. m. Det finns dock, såsom 1960 års naturvårdsutredning påtalat, ett stort behov av att vissa av exploatering hotade områden avsätts som naturreservat. Om strandregleringen skall kunna effektivt upprätthållas torde det vidare bli nödvändigt att dispenser för att uppföra byggnader inom

strandskyddsområden vägras i betydligt större utsträckning än vad som hittills varit fallet. I fråga om täktregleringen föreligger ett angeläget behov av ingripanden, särskilt i de större städernas närhet där exploateringen av grustillgångarna redan påverkar landskapsbilden.

Såsom jag uttalade vid anmälan av prop. 1963: 71 medför en intensifiering av naturvården enligt de riktlinjer, som uppdrogs i denna proposition och som fullföljts i det förut nämnda lagförslaget, oundvikligen betydande utgifter för det allmänna. För att bestrida utgifter för kronans förvärv genom köp eller på grund av inlösen av värdefulla naturområden har i årets statsverksproposition för nästa budgetår föreslagits ett investeringsanslag av 2 500 000 kr. För ersättningar till markägare har för innevarande budgetår anvisats tillhoppa 250 000 kr. Även om det kan förutsättas att viss tid förflyter innan beslut om åtgärder enligt den nya lagstiftningen kommer att kunna fattas är detta belopp otillräckligt för nästa budgetår. Jag vill därför föreslå att under anslagsrubriken Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. för budgetåret 1964/65 anvisas ett reservationsanslag av 2 000 000 kr. Härvid har jag räknat med att anslaget i anslutning till de uttalanden angående fördelningen av kostnaderna för naturvårdsåtgärder mellan stat och kommun, som gjordes i nyss nämnda proposition till fjolårets riksdag, enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande bör få användas även för statsbidrag till kommuner och stiftelser för förvärv av naturvårdsobjekt. Av naturvårdsnämnden berörda utgifter för vissa åtgärder i fråga om naturvårdsobjekt, t. ex. mera omfattande röjningar, bör däremot bestridas från det i statsverkspropositionen upptagna anslaget Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt.

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln till *Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.* anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

B. Siöalth